

7. Колупаєв Ю. Б. Механізм інформаційного забезпечення в контексті вирішення проблем розвитку фондового ринку України / Ю. Б. Колупаєв, С. С. Залюбовська // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 4. – С. 62 – 65.

Знаменський В. І.,
аспірант,

Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Найважливішою основою для наповнення дохідної бази державного бюджету виступають податкові надходження. Вони посідають вагомим місце у структурі формування доходів бюджету, а саме, за їх допомогою акумулюються фінансові ресурси держави, що впливають на стабільне життя населення країни.

Податкові надходження до бюджету – безперервний процес усіх ланок бюджетної системи, за допомогою якого відбувається функціонування і стан розвитку новітньої податкової системи.

Ми розуміємо, що саме своєчасне наповнення державного бюджету залежить від активності та кількості податкових агентів, для яких держава має створити прозорі податкові умови для їх розвитку. Саме це буде призводити до стабільного функціонування країни та можливості, відповідно до законодавства, розподіляти ресурси необхідні для реалізації державних програм.

Податкова політика держави суттєво впливає на економічний розвиток підприємств, які є важливою ланкою в наповненні дохідної бази державного бюджету. Саме, вибір підприємствами виду оподаткування своєї діяльності, наявність для підприємства різних пільг щодо ведення його бізнесу, можливість збільшення робочих місць, ефективність управління професійного менеджменту підприємства призводить до збільшення обсягів виробництва, що в свою чергу впливає на збільшення податкових надходжень до державного бюджету. Отже, прозорість податків буде впливати на економічну діяльність підприємства.

З огляду на вищенаведене, можна сказати, що наповнення бюджету через податки повинне бути стабільне та на постійній основі, оскільки завдяки їм держава виконує головну функцію щодо їх розподілу між різними ланками бюджетної системи. Стабільність надходження податків гарантує, що доходи, передбачені бюджетом будуть отримані у повному обсязі.

Таким чином, головним джерелом формування бюджетних коштів є податкові надходження (за винятком доходів місцевих бюджетів, де основне їх джерело – офіційні трансферти).

Проаналізуємо склад доходів державного бюджету України за 2015–2019 рр. (табл.1.).

Таблиця 1

Структура доходів державного бюджету України, млрд. грн.

Рік	2015		2016		2017		2018		2019	
	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%
Податкові надходження	409,417	76,83	503,879	82,31	627,153	79,20	753,815	81,35	799,776	80,20
Неподаткові надходження	120,006	22,52	103,643	16,93	128,579	16,24	164,683	17,77	186,684	18,72
Доходи від операцій з капіталом	0,171	0,03	0,191	0,03	0,286	0,04	0,657	0,07	0,183	0,02
Цільові фонди	0,155	0,03	0,288	0,05	29,847	3,77	0,187	0,02	1,770	0,18
Офіційні трансферти	3,144	0,59	4,171	0,68	5,968	0,75	7,306	0,79	8,725	0,88
Всього доходів	532,893	100	612,172	100	791,833	100	926,648	100	997,138	100

Джерело: розраховано автором на основі [1].

Структура доходів державного бюджету України (табл.1.) показує, що протягом досліджуваного періоду найбільшу частку займали податкові та неподаткові надходження. Найменшу частку у формуванні доходів державного бюджету мають доходи від цільових фондів та доходів від операцій з капіталом.

Податкові надходження у 2015 році склали – 409,417 млрд. грн., у 2016 році – 503,879 млрд.грн., у 2017 році – 627,153 млрд. грн., у 2018 році – 753,815 млрд. грн., у 2019 році – 799,766 млрд. грн., що у відсотках до загального обсягу складало – 76,83%, 82,31%, 79,20%, 81,35%, 80,20% відповідно.

Неподаткові надходження у 2015 році склали – 120,006 млрд. грн., у 2016 році – 103,643 млрд. грн., у 2017 році – 128,579 млрд. грн., у 2018 році – 164,683 млрд. грн., у 2019 році – 186,684 млрд. грн., що у відсотках до загального обсягу складало – 22,52%, 16,93%, 16,24%, 17,77%, 18,72% відповідно.

Таблиця 2

Абсолютне та відносне відхилення доходів державного бюджету України

Показники	Абсолютне відхилення, млрд. грн				Відносне відхилення, %			
	2016-2015	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2016-2015	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Податкові надходження	94,462	123,274	126,662	45,961	5,48	-3,11	2,15	-1,15
Неподаткові надходження	-16,363	24,936	36,104	22,001	-5,59	-0,69	1,53	0,95
Доходи від операцій з капіталом	0,02	0,095	0,371	-0,474	0,00	0,01	0,03	-0,05
Цільові фонди	0,133	29,559	-29,66	1,583	0,02	3,72	-3,75	0,16
Офіційні трансферти	1,027	1,797	1,338	1,419	0,09	0,07	0,04	0,09
Всього доходів	79,279	179,661	134,815	70,49	0,00	0,00	0,00	0,00

Джерело: розраховано автором

Аналізуючи дані (табл. 2.), можна сказати, що показник «податкові надходження» мав тенденцію до коливання. Податкові надходження у 2016 році зросли до показника 503,879 млрд.грн., що у відсотках становить – 82,31% до загальної суми державного бюджету та перевищують даний показник за 2015 рік на суму 94,462 млрд. грн., що у відсотках становить збільшення на 5,48%. У 2017 року показник «податкові надходження» досяг рівня 627,153 млрд. грн., що у відсотках становить – 79,20%, до загальної суми державного бюджету та перевищують даний показник за 2016 рік на суму 123,274 млрд.грн., але у відсотковому значенні цей показник зменшився на 3,11 % до загальної суми державного бюджету в 2017 році в порівнянні з 2016 роком. У 2018 році показник становив 753,815 млрд. грн., що у відсотках становить – 81,35%, до загальної суми державного бюджету та перевищує даний показник за 2017 рік на суму 126,662 млрд. грн., що у відсотках становить збільшення на 2,15%. В наступному році податкові надходження становили 799,776 млрд. грн., що у відсотках становить – 80,20% до загальної суми державного бюджету та перевищує даний показник за 2018 рік на суму 45,961 млрд. грн., але у відсотковому значенні цей показник зменшився на 1,15% до загальної суми державного бюджету в 2019 році у порівнянні з 2018 роком.

Підсумовуючи вищенаведене, можна сказати, що податки відіграють важливу роль у формуванні дохідної бази державного бюджету, що дозволяє забезпечувати коштами програми соціального захисту населення, освіти, охорону здоров'я та фінансування інших програм, що ефективно вплинуть на стабільне життя населення країни.

Таким чином, важливість податків та зборів полягає у формуванні фінансових ресурсів, які нагромаджуються у бюджетах різних рівнів та розподіляються по витратних статтях відповідно до бюджетного розпису. Тому, важливим пріоритетом податкової політики залишається підвищення якості податкового адміністрування та митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Актуальним на сьогодні є спрощення звітності для платників податків, скорочення рівня тінізації капіталу, створення сприятливих умов для розвитку виробництва, створення мобільних електронних сервісів, удосконалення моделі державного податкового ризик-менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.